

recenze

Heretik A, Heretiková Marsalová A.**SNY. VYUŽITIE
V PSYCHOTERAPII
A OSOBNOSTNOM RASTE.****Bratislava: Ikar, a.s., 2020, 129 stran**

Recenzi nelze začít jinak nežli volně asociativně, jedná se přece o knihu týkající se snů. Okamžitě se vybavuje primář Jaromír Rubeš a jeho skupinové analýzy snů v „Rubešově úpravě“. Legendární byly jeho „Psychohrátky“, prováděné v denním sanatoriu Horní Palata, kde psychodramaticky zpracovával – mimo jiné – sny. To, že tihl k psychodramatu, je pochopitelné, vždyť byl „agentem

pro východní Evropu“ svého přítele Jacoba Morena, zakladatele psychodramatu a sociometrie. K Morenovi a psychodramatu snů se váže následující historický fakt: V září 1964 se konal v Paříži První psychodramatický kongres. Sál staré lékařské fakulty na Sorbonně byl nabit stovkami účastníků očekávajících Morena a psychodrama. Byla přítomna televize a rádio, sponzorované francouzskou vládou. Pikantní bylo, že Moreno o filmování nebyl informován. Nenechal se ale zaskočít a s dobrovolníky předvedl „Psychodrama manželství“, jehož druhou částí tvořilo „Psychodrama snu“, týkající se snu manželky. Jednalo se o historicky první psychodramatické zpracování manželství a snu zachycené na filmovém pásu.

Výše uvedené je pouze malý doplněk knihy manželů Heretikových, která je jinak úplná a plně splňuje cíl uvedený v podnázvu. Knihu je třeba číst jakožto osobní zpověď, přihlášení se k psychodynamické psychoterapii a k práci se sny. Oba autoři se sny zabývají již mnoho let v terapii, workshopech, referátech, publikacích, při vyučování na katedře psychologie v Bratislavě (první z autorů). A právě v referování o vlastní psychoterapeutické práci se sny je uložen největší náboj a přínos knihy: jejich eklektický přístup rozdělený do pěti fází (kapitola jedenáct)

a práce se sny, jakožto nástrojem osobnostního růstu, obsahující deset praktických cvičení (kapitola dvanáct), jsou terapeuticky velice cenné a dají se doporučit nejen psychoterapeutům začínajícím. Předností je, že se hemží příklady snů z praxe a prací s nimi, což přispívá ke čtivosti, srozumitelnosti a také „napínavosti“ knihy. Přístup autorů se vyznačuje otevřeností, neostýchají se poodhalit i roušku svých vlastních snů. Sebeodhalující je sdělení prvního z autorů o jeho vystoupení na „mindellovském“ mezinárodním semináři ve Stupavě v roce 1994, kdy byl šokován při konfrontaci s hlubinami své vlastní osobnosti v okamžiku dramatického hraní negativní, v prožívání kolegů i svého, zavrženíhodné role.

Ovšem i ostatní kapitoly, v podstatě historické, jsou čtivé, protože jsou výrazem preferencí a zájmů obou autorů, nikoliv pouze suchopárným výčtem faktů, a jsou psány se zřetelem k praxi a místy s typickým „heretikovským“ humorem a nadhledem. V těchto kapitolách probírají základní přístupy ke snům, počínaje Freudem, Jungem, Adlerem, pokračují dalšími psychodynamickými psychoterapeuty (Fromm, Yalom), dotknou se fenomenologické analýzy snů (Binswanger, Medard Boss) a výčet končí kognitivními (Hall) a experienciálními (Perls, Mindell) přístupy ke snům.

Zajímavý je hravý pokus autorů interpretovat známý Freudův sen o Irmě z pozice pěti jiných psychoterapeutických škol včetně následné diskuse.

Dovolím si malou odbočku: Před dvaceti lety jsme začali skupinově pracovat s celým terapeutickým týmem kliniky Centra '45 v Oegsegeestu, Nizozemsko, s nočními můrami a sny těžce traumatizovaných pacientů – obětí válek. Na základě těchto zkušeností bych rád vyzvedl důležitost neverbálních přístupů, především psychodramatických a na tělo centrovaných, v terapii. Tehdy jsme používali hlavně modifikovaný psychomotorický systém podle Pessa a Boydenové, což bylo pacienty velmi ceněno.

Autoři jsou si tohoto faktu dobře vědomi, jak je vidno z popisu výše zmíněného mezinárodního semináře ve Stupavě, kdy tehdejší složitou diskusi plnou emocí ukončil Arnold Mindell slovy: „To se řečmi nedá vysvětlit, pojďme si to zinscenovat.“

Recenzi nemohu ukončit jinak nežli haiku prvního z autorů:

Sny – ryby v hlábce
klzké, dravé, krásne jak
vás chytit do rúk?

*Jindřich Mischa Nerad M.D.
nevázán k žádné instituci, finanční podpora: žádná
Sloterkade 27 C, 1058 HE Amsterdam, Nizozemsko
l.neradora@gmail.com*